

Dzik

Dzik jest zwierzyn , która w swej sylwetce zachowała surowo i dziko zwierza pierwotnego. Podobny jest on do wina domowej, różni go jednak od niej: wyszy, silniej rozwinięty przód, zad trochę wyszy, wyraźnie opadnięty. Gwizd (ryj) ma długi, słuchy stojące, mocno obrotne, ogon do 30 cm (dłuższy u odyca niż lochy), prosty, nie skręcony jak u wina domowej, zakończony chwością (pędzlem). Suknia dzika w zasadzie jest czarna, ale bywa rudawa, brunatna, brązowa siwa, a czasami nawet łaciata. Intensywność barwy sukni zależy od pory roku i od miejscowych warunków. W zimie suknia jest ciemniejsza, w lecie jaśniejsza. Skóra dzika pokryta jest długim szpecinem oraz gęstym, krótkim sierści wełnistą. Nogi (biegi) dzika mają czarne racice (rapety) oraz z tyłu raciczki (szpile). Warchlak ma suknię jasną, która w ciemne pasy do 5-6 miesięcy życia. Ryj (gwizd) dzika ma twardy, dobrze unerwiony tarcz, w której znajdują się otwory nosowe. Tarcza nazywa się (tabakier) i służy do rycia (buchowania), a ponadto posiada włochy do rozpoznawania dotykem. Gwizd dzika samca (wycinka i odyca) uzbrojony jest w kły, tzw. Szable, w dolnej szczęk (uchwie) i tzw. fajki w szczęk górnej. Lochy też mają kły, ale znacznie mniejsze. U starych (samur) są one dobrze widoczne.

Dziki są zwierzynie, chociaż nierzadko przebywają czasowo poza lasem. Najodpowiedniejsze warunki dla dzików stwarzają wiskie lasy liściaste (dąb, buk), mieszane lub iglaste przeplatane młodnikami iglastymi. Mokradła, bagna i podmokłe łąki są ulubione przez dziki. Enklawy łąk różelnych i pola uprawne w pobliżu lasu stanowią dla dzików istotny warunek do bytowania. Optymalne warunki dla dzików są na podmokłych chaszczach i w zarostach bagiennych.

W zależności od wieku i warunków bytu (wyżywienia) masa dzika w poszczególnych grupach wiekowych przedstawia się następująco: warchlaki 15 - 35 kg, przelatki (2-gi rok życia) 35 - 70 kg, lochy i wycinki 70 - 110 kg. Długość ciała dojrzałego dzika wynosi ok. 150 - 180 cm, wysokość do 100 cm. Zdarzają się sztuki, które daleko odbiegają od przeciętnych podanych powyżej. Pełny rozwój fizyczny osiąga dziki w wieku 5 - 6 lat. W tym okresie odyca w dobrych warunkach wyżywienia osiąga masę do 200 kg i więcej, a samura 150 kg. Lochy mają zwykle masę o ok. 25% mniejszą od odyców. Dziki dożywają wieku 15 lat.

Głównym pożywieniem dzika są trawy, zioła, krzewy, liście, korzenie, owoce leśne (ośliwie i bukiew), jagody, grzyby, oraz jęczmień w ściółce leśnej wszelkiego rodzaju robaki, larwy i chrząszcze. Ponadto dzik zjada limaki, jaja ptasie, myszy, gniazda trzmieli, młode ptactwo i mniejsze zwierzynie, które udaje mu się złowić oraz padlinę. Najbardziej ulubione są ośliwie, bukiew i ziemniaki. Dzik z braku dostatecznej karmy w lesie oraz dla zmiany swego terenu wychodzi chętnie na pola i tutaj zjada kartofle, buraki, rzepę, marchew, zboża oraz wszelkie rośliny strączkowe.

Ruja (huczka) dzików odbywa się w końcu listopada, w grudniu, a nawet w styczniu (trwa 4 - 5 tygodni), ale młode lochy często odbywają huczki wiosną. W okresie ruji stare odyce i wycinki jęczmień pojedynczo przyłączają się do watahy, starając się odpędzić od nich młodsze wycinki, a po huczce znowu odłączają się.

Locha prosi się po 4 miesiącach (17 tygodni), a w końcu drugiej połowie marca, w kwietniu lub na początku maja. Loszki, które huczki odbywały na wiosnę, proszą się w lecie. Locha daje w miocie przeważnie 4-6 prosiąt, starsze lochy mają nieraz 8-9 sztuk. Locha prosi się w gęstwinie leśnej w barłogu dobrze wyścielonym mchem, liśćmi i gałkami Drzew iglastych, zwłaszcza wierzchni.

W okresie ruji odyce wydzielają z narządów płciowych mazidło o silnej woni i nim pozostawiają ślad na roślinach i niskich krzakach. Wona jest tak charakterystyczna, że jest wyczuwalna także przez myśliwego. Locha dba o warchlaki i rzadko od nich oddala się, a w razie niebezpieczeństwa broni ich zaciekle. Początkowo przez 2 tygodnie przebywają one stale w barłogu, a potem biegają już za matką. W tym okresie często kilka loch z warchlakami łączy się w jedną watahę.

Locha łączy się z warchlakami, jeżeli wyczuje niebezpieczeństwo, daje warchlakom sygnał głosem ("wuf"), po którym warchlaki przywarowują w trawie lub zbożu tak, że zapewnia to ich niewidoczność, a kiedy niebezpieczeństwo minie, locha takim samym sygnałem odwołuje stan zagrożenia. Locha w razie pisku warchlaka nie obawia się zaatakowania myśliwego. Dojrzałe płciowe przelatki-samce uzyskują po półtora roku życia.

Najwcześniej na teren wychodzą lochy z warchlakami, starsze natomiast często dopiero późnym wieczorem. Dziki zwykle idą gęstwiną, a na otwartą przestrzeń wychodzą rzadko. W nocy przy księżycu zwykle łączy się w cieniu ścian lasu lub drzew. Na teren nieraz idą daleko, w szczególności jeżeli jest to kartoflisko lub owoce dębów i buków. Z terowisk dziki wracają o wschodzie słońca, ale stare odyce wcześniej. Dziki przechodzą przez gęstwinę i wysoki nieg idą zwykle gęsto. Dziki mają stałe ostoje i legowiska. Niepokojone przez turystów i grzybiarzy przenoszą się gdzie indziej, często w pole, i tam przebywają do zimy.

Dzik jest ostrożny i zawsze z barłogu na teren idzie pod wiatr, wraca również pod wiatr. Odyniec (i wycinek) jest szczególnie ostrożny i do swego barłogu podchodzi zatrzymując się często, nad słuchuje i krzykiem w pobliżu, zanim wejdzie do barłogu. Dziki mają nieprzyjaciela przede wszystkim w wilkach, które skutecznie mogą atakować pojedynczo, młode sztuki, natomiast wataha potrafi się obronić. Lisy atakują tylko małe warchlaki i to zbieżne lub odbite od stada.

Dzik w czasie ataku psów siada na zadzie lub przyciska tył do drzewa albo krzaka, osłaniając w ten sposób tylne biegi i brzuch, a broni się kłami i gwałtownymi skokami na boki. Dzik wydaje głos, którego brzmienie jest różne w zależności od sytuacji - w czasie łączenia lub w kłopotliwym dziki rechoczą (rechoc), w złości fukają - "fuf", podobnie czyni w walce między sobą, na widok niebezpieczeństwa lub uchodząc, młode w niebezpieczeństwie kwiczą.

Jaki jest tryb życia dzików ?

Dziki są zwierzyni gromadni, żyją w watachach, którym przewodzą stare lochy. W watasze obowiązuje określony porządek. Za przewodniczącą lochą idą zwykle warchlaki, a dalej przelatki, wycinki i jałowe lochy. W zimie dziki tworzą większe watachy, bo łatwiej im przetrwać, gdy starsze i mocniejsze sztuki przeorują nieg i dokopują się do karmy, a z tego korzystają lochy i warchlaki. Stare dziki - odyce i samury - żyją pojedynczo, natomiast wycinki i przelatki często łączą się w małe watachy. Dziki śpią w nocy. W dzień pozostają przy swoich barłogach, które robią sobie w gąstwinach leśnych (młodnikach wierkowych, sosnowych i maliniakach) lub w szuwarach w miejscach podmokłych. Latem dziki wyszukują sobie legowiska także w zbożu, kukurydzy lub innych wysokich uprawach. W zimie zalegają głównie w mrowiskach, pod wykrotami lub w gąstych młodnikach. Nad wieczorem podnoszą się z barłogu i idą na łąki lub do kłębów pieli, aby tam wytarzać się w błocie, aby pozbyć się pasożytów i dla ochłody. Następnie wycierają się o drzewa (malują) najczęściej iglaste, gdy w ten sposób jednocześnie nie wywiciują swoje pióra uzyskując mocny pancerz na skórze.

Jaka jest sprawność zmysłów dzika ?

Dzik ma wyjątkowo dobry węch. Potrafi zwiery człowieka nawet na dużą odległość (500 m). Zwiery nie tylko obecność człowieka, ale także jego ślady, dlatego należą do podchodzących dzików zawsze pod wiatr i nie przekracza przebiegu dzików, w szczególności tych, którymi dziki zwykle się niegają. Dziki mają również bardzo dobry słuch. Wszelki hałas powodowany przez człowieka, np. głośnym zekiem, trzeszczeniem niegu, klapaniem cholew butów lub szumem tarcia odzieży może spłoszyć dziki nawet z daleka, w szczególności śpiących pojedynczo. Hałas buchtających watachy ułatwia jej podejście, przede wszystkim gdy w watasze są warchlaki. Najślabszym zmysłem dzika jest jego wzrok. Dzik nie rozpoznaje człowieka nawet z niedalekiej odległości, natomiast zauważa wszelki ruch nóg, rąk lub broni. Takie i ten zmysł, choć słaby, myśliwemu nie sprzyja.

Kiedy jest okres polowania na dziki ?

Na warchlaki, przelatki, wycinki i odyce poluje się cały rok, zarówno lochy w okresie jesieni i na początku zimy, a także wtedy, kiedy warchlaki są odchowane. Mimo formalnego zezwolenia na odstrzał loch należą do oszczędnych, w szczególności jeśli liczebność dzików w łowisku tego wymaga.

Jakie są sposoby polowania na dziki ?

Na dziki poluje się indywidualnie i zbiorowo, z psami, na podchód, na zasiadki lub z nagankami. Polowania indywidualnie są na podchód i na zasiadki.

Co stanowi trofeum z dzika ?

Najważniejszym trofeum jest orłowski, a także szable (kły) z dolnej szczęki (uchwy) oraz fajki, kły z górnej szczęki. Lochy też mają orłowski, ale znacznie słabszy. Trofeum stanowi również pióra, czyli szczecina z grzbietu (chyb). Kłębki chybu mogą być odpowiednio przygotowane jako element dekoracyjny do kapelusza.

Słowniczek

Barłóg - przygotowane legowisko dzicze
Biegi - nogi dzika
Buchowanie - inaczej rycie
Chwost - włosowa końcówka dziczego ogona
Chyb - pas długich włosów od łba po grzbiet
Czochanie - pozbywanie się pasożytów poprzez wycieranie o drzewa
Fajki - kły górnej szczęki odyce
Gwizd - ryk dzika
Haki - kły u loch
Huczka - czas dziczych godów
Kłapanie - dźwięki uderzanych fajek o szable
Locha - samica dzika
Malowanie - ocieranie z błota po kłębki pieli w błocie
Odyniec - ponad trzy letni samiec
Orłowski - kły dzicze, czyli szable i fajki
Pędzel - końcówka włosów na przyrodzeniu odyce
Prochowa - locha nosząca zarodki
Przelatek - zeszłoroczny dzik
Racica - kopyto u dzika
Rapie - o racicach dzika
Samura - stara locha
Słuchy - uszy dzika
Szable - kły dolnej szczęki odyce
Szarż - o ataku dzika na myśliwego
Szpile - na tyle biegów wyrostki zostawiający charakterystyczny ślad na tropie
Szczecina - suknia dzików
Tabakiera - końcówka ryja dzika
Warchlak - pierwszoroczny dzik
Watacha - grupa dzików
Wycinek - trzyletni samiec
Zwierzyna czarna - zaliczamy do niej Dzikie i Muflony